

Romantismus

klasicismus x romantismus

• „zdraví“	x	„nemoc“ (Goethe)
• rozum		cit, emoce, afekt
• řád, vyváženost, uměřenost		rozkolísanost, rozpolcenost, chaos
• formální vyumělkovanost		přirozený básn. jazyk, hov. výrazy, lidovost
• objektivita, pravidla		subjektivita, originalita, génius, imaginace
• dělení žánrů		proplétání žánrů, fragmentarizace
• tragédie, komedie		drama
• antická mytologie		křesťanství, nár. mytologie, idealizace středověku
• příroda veselá, jasná, statická, jarní		smutná, temná, dynamická, bouřlivá, podzimní
• locus amoenus		locus horrendus
• den, realita		noc, sen

důležité aspekty port. romantismu

- 1) historicismus (středověk, hledání nár. identity, vlastenectví)
- 2) individualismus (kult vlastního já, pojetí geniálního básníka)

- oblíbené žánry: román, hist. drama, lyricko-epická báseň
- nové žánry: folhetim, novela (Castelo Branco)

- port. romantismus je spjat s liberální revolucí a vlastenectvím
- počátek: 1825 Garrett: *Camões* – báseň psaná a vyd. v exilu (port. romantismus je importovaný a opožděný), neměla přímý ohlas v Portugalsku
- *O Panorama* (1837 – 1868)

generace

- 1. **Romantismo dos vintistas:** Almeida Garrett, Alexandre Herculano
- 2. **Romantismo da Regeneração:** Camilo Castelo Branco, Júlio Dinis
- 3. **Romantismo social:** Antero de Quental, Eça de Queirós (počáteční fáze)

hlavní díla

- **Poezie:** milostná (Almeida Garrett: *Spadané listí* [Folhas Caídas, 1853], sociální a náboženská (Alexandre Herculano: *Harfa věřícího* [A Harpa do Crente, 1838], filozofická a metafyzická (Antero de Quental: *Sonety* [Sonetos, 1866])
- **Historický román a povídka:** Herculano: *Presbyter Eurich* (Eurico, o Presbítero, 1844, O Panorama), *Cisterciácký mnich* (O Monge de Cister, 1848, O Panorama), *Šašek* (o Bobo, 1878), *Lendas e Narrativas* (1851, O Panorama); Garrett: *Podloubí v Anenské ulici* (Arco de Sant'Ana, 1845; Castelo Branco: *Žid* (O Judeu, 1866)
- **Román ze současnosti:** Garrett: *Cesty po mé zemi* (Viagens na Minha Terra, 1846, Revista Universal Lisbonense), Castelo Branco: *Zhoubná láska* (Amor de Perdição, 1863)
- **Historiografie:** Herculano: *Dějiny Portugalska* (História de Portugal, 1846 – 1853)
- **Drama:** Garrett: *Mnich Luís de Sousa* (Frei Luís de Sousa, 1850)

Almeida Garrett (1799 – 1854)

- studia v Coimbře (první lit. pokusy – tragédie, poéma *Venušin portrét* [Retrato de Vénus, 1821]; zájem o kult. a polit. otázky)
- přívrženec lib. hnutí – dvojí exil (Anglie, Francie, 1824, 1828), dobrovolník v obč. válce (1832-34)
- diplomacie (1836)
- zájem o kult. osvětu (plán na vypracování nár. divadla – postavení budovy, založení div. školy, obohacení repertoáru)
- novinářská činnost (zal. list *O Português Constitucional, A Regeneração, O Toucador*, řídil *O Cronista*, redigoval *O Português*)

Almeida Garrett: dílo

- Poezie:
  - 1. rané období: *Lyrika Jana Nejmenšího* (Lírica de João Mínimo, 1829)
  - 2. období přechodu: první romantické skladby – lyricko-epické básně *Camões* (1825) a *D. Branca* (1826)
  - 3. období zralého romantismu: sbírky *Květy bez plodů* (Flores sem Fruto, 1845), *Spadané listí* (Folhas Caídas, 1853)
- Próza:
  - *Podloubí v Anenské ulici* (Arco de Sant' Ana, 1845)
  - *Cesty po mé zemi* (Viagens na Minha Terra, 1846, Revista Universal Lisbonense)
- Drama:
  - *Mnich Luís de Sousa* (Frei Luís de Sousa, 1850)

rané období

- eklektismus (různé inspir. zdroje – autoři ant. a klas., ale také preromant. a romant.; Horatius + Byron atd. – G. nevidí rozdíl mezi rom. a klas., ale mezi rom.+klas. a barokem)
- převládají polit. témata (otázka svobody), ale objevují se i prerom. témata (oslava samoty, smrti atd.)
- styl rétorický, nevyrovnaný (latinismy)
- v předmluvě oslavuje nár. kulturu a autentičnost jako zákl. kritéria uměl. tvorby

období přechodu

- *Camões*:
- klasické: struktura Lusovců (10 zpěvů), četné parafráze Lusovců
- romantické: C. zobrazen jako romantický, byronský nár. hrdina, liberál, nepochopený a vyhnáný ze země; není zde ant. mytologie, vzývání k „saudade“
- předmluva: nová poetika, která nepřebírá žádné vzory, ale řídí se vlastním citem → vědomý odklon od klasicismu a nápodoby lit. vzorů a příklon k romantismu – tvůrčí imaginaci a citu.
- *D. Branca*:
- první port. báseň se středověkou tematikou a folklorními prvky (postavy víl, čarodějů, kostlivců apod.)

období zralé tvorby

- *Folhas Caídas*:
- konfesijní lyrika (luz, rosa); téma vášně a tělesné touhy
- předmluva: nové pojetí básníka – nadprůměrné bytosti, blázna toužícího po ideálu, nekonečnu a nesmrtelnosti

próza a divadlo

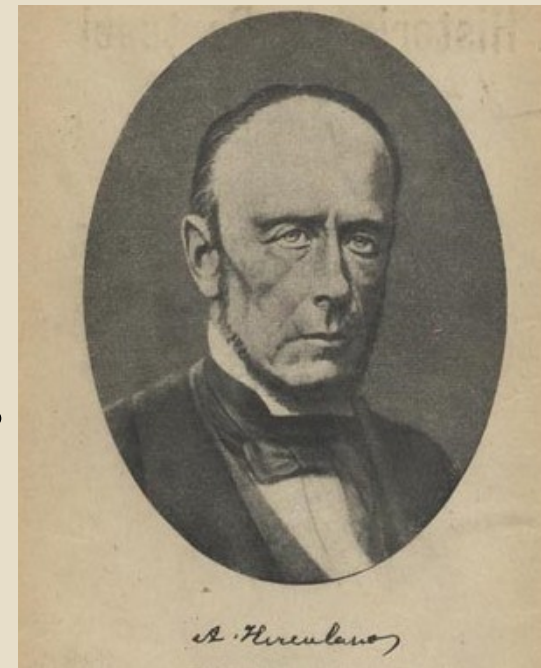

- *Podloubí v Anenské ulici* - středověk (vláda Pedra I.), vzpoura měšťanů proti portskému biskupovi (v čele Vasco s Gertrudou); odkazy k současnosti (vláda Pedra IV, cabralismus), symbolika (staré a nové Portugalsko)
- *Cesty po mé zemi* – hybridní žánr (cestopis, úvaha, fejeton, milostná novela)
- *Mnich Luís de Sousa* – historické psychologické drama, na motivy skutečné hist. události (Manuel de Sousa Coutinho, D. Madalena de Vilhena); téma vlastenectví, fatality, šebestiánství; možné autobiograf. prvky

Alexandre Herculano (1810 – 1877)

- stud. obchodní akademii a kurz diplomacie
- stejně jako A.G. stoupenec lib. hnutí – exil (1831, Anglie, Francie), aktivní účast v obč. válce
- působil v portské knihovně – 1836 odchází, později jmenován ředitelem král. knihoven
- 1836: pamflet *Hlas prorokův* (1836-37)
- novinářská a osvětová činnost (zal. *O Panorama*, *O País*, *O Português*)
- 1867 odchod do ústraní

Alexandre Herculano: dílo

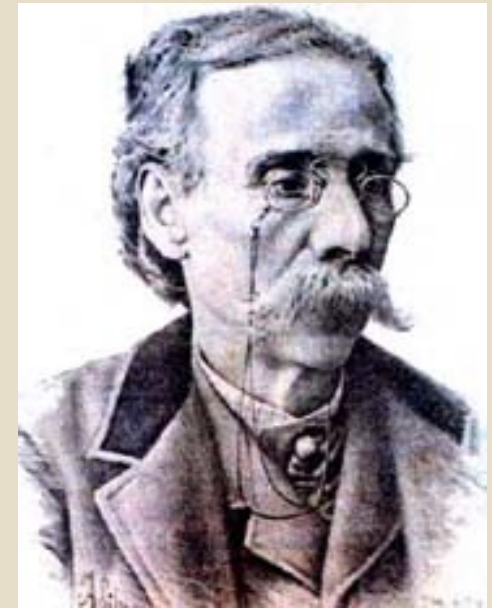

- **Poezie:**
  - *Harfa věřícího* (A Harpa do Crente, 1838): meditativní; tematika spol. a náboženská (téma exilu, stesku po vlasti, osamění, Boha a křesťanství)
- **Historické romány a povídky:**
  - *Presbyter Eurich* (Eurico, o Presbítero, 1844, O Panorama)
  - *Cisterciácký mnich* (O Monge de Cister, 1848, O Panorama)
  - *Šašek* (o Bobo, 1878)
  - *Lendas e Narrativas* (1851, o Panorama)
- **Historiografie:**
  - *Dějiny Portugalska* (História de Portugal, 1846 – 1853)
  - *Dějiny vzniku a zavedení inkvizice v Portugalsku* (História da origem e estabelecimento da inquisição em Portugal, 1854 – 59)
- **Polemická a teoretická díla:**
  - *Já a duchovenstvo* (Eu e o clero, 1850)

Camilo Castelo Branco (1825 – 1890)

- v mládí bouřlivý, dobrodružný život (mj. vztah s vdanou ženou - A. Plácidovou – vězení)
- frustrující stáří (slepota, finanční potíže aj.) – život ukončil vlastní rukou
- dílo rozsáhlé, různorodé kvality
- zájem o lit. polemické otázky – odraz v díle

Camilo Castelo Branco: dílo

- „novela camiliana“: vývoj
- 1. vliv fr. černého románu a ang. got. románu: *Kletba* (Anátema, 1851), *Černá kniha pátera Dinise* (O Livro Negro de Padre Dinis, 1855), *Tajemství Lisabonu* (Os Mistérios de Lisboa, 1854)
- 2. vliv moderního fr. románu (Balzac), prvky realismu v romantickém příběhu: *Zhoubná láska* (Amor de Perdição, 1863), *Spásná láska* (Amor de Salvação, 1864); historické příběhy: *Žid* (O Judeu, 1866)
- 3. realismus: *Srdce, hlava, žaludek* (Coração, cabeça, estômago, 1862); venkovská regionální próza: *Novely z Minha* (Novelas do Minho, 1875 – 77)
- 4. parodie naturalismu: Eusébio Macário (1879), *Chátra* (A Corja, 1880)
- 5. naturalismus: *Brazilka z Prazins* (Brazileira de Prazins, 1883)

Júlio Dinis (1839 – 1871)

- romány (vliv ang. románu; idealizace – venkovská idyla, měšťanské ctnosti, harmonie v lidských vztazích; důraz na psych. vylíčení lidských typů – důl. kategorie postavy)
- *Anglická rodina* (Uma Família Inglesa, 1868): z prostředí Porta, výjevy ze života ang. obchodní buržoazie

